

الله

الله أكبر
الله أكبر
الله أكبر

الله أكبر
الله أكبر
الله أكبر

۴۹۹۱

دانشگاه تربیت معلم
دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی
گروه روان شناسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی

عنوان:

مطالعه رابطه سبکهای اسنادی، اضطراب و انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در میان دانش آموزان پسر سال اول دبیرستانهای دولتی شهر تهران

۱۳۸۱ / ۱۲ / ۲۰

استاد راهنما:

۱۳۸۱ / ۱۲ / ۲۰

دکتر ولی الله فرزاد

استاد مشاور:

دکتر پروین کدیور

پژوهشگر:

محسن توحیدی

وزارت آموزش عالی
تربیت معلم

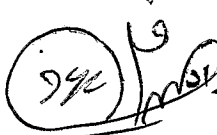
آذر ۱۳۸۱

۴۴۹۲/

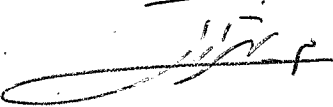
به نام خدا

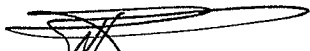
این پایان نامه در روز ۱۳۸۱/۹/۱۲ تحت عنوان ((مطالعه رابطه سبکهای اسناد انگیزه پیشرفت و اضطراب با پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان سال اول دبیرستانهای شهر بهران)) در حضور هیات داوران مطرح شده و بعد از دفاع با درجه عالی و نمره ۱۸ مورد تصویب قرار گرفت.

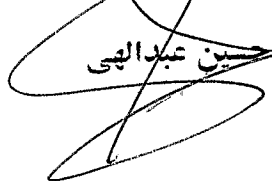
هیات داوران:

استاد راهنما: جناب آقای دکتر فرزاد (۹۶۴)

استاد مشاور: سرکار خانم دکتر پروین کدیور

استاد داور داخلی: سرکار خانم دکتر مهرناز شهر آرای

استاد داور خارجی: جناب آقای دکتر پرویز آزاد فلاح

مدیر گروه و نماینده تحصیلات تکمیلی: جناب آقای دکتر محمد حسین عبدالهی

بنام خالق علم، عقل، دانایی و اندیشه

بر سر آنم که در ظرف واژه هایی که همچون ظرفی شکسته فقدان حاصل موج می باشند بیکرانگی تموج احساساتم را به محضر عزیزان و بزرگانی تقدیم کنم. بزرگانی که جوار وجودشان در پرتو نگاه و سکوتشان از برزخ بلاتکلیفی و آسیمه سری و تردیدهای بی ثمر و نوسان چگونه زیستن، رهایی یافتن، راهنمایی که چونان جرعه ای اعجاز گر و بارقه ای انسان ساز در برابرم افقی دیگر گشودند و تولدی دیگر.

آنانی که فکر کردم آموختند، درس شکیبایی دادند و با چشمان هوشیار در زیر این کوتاه سقف آسمان چگونه دیدنم را اما دریغ! که پای قلم، جلال اندیشه و ظرافت و خیال را بر ستیغ عظمتشان راهی نیست تا مفسر و ترجمان شوق و الهامی که در سینه ام تنگی می نماید، گردد.

بار خدایا، آیا در دایره قدرت و عظمت و الوهیت تو راهی و جایگاهی وجود دارد تا من با تمام ذرات وجود و هستی ام و با تاسی به فرموده گوهر بار ابر مرد گیتی که گفتارش فراتر از همه انسانها است که فرموده: ((هر کس کلمه ای به من بیاموزد مرا بنده خود کرده است))، از اساتید عظام و انسانهای والایی که به من آموختند، سپاسگذاری کنم و از بارگاه قدس کبریائیت برای همه آنان سعادت و سلامتی و موفقیت ارزو نمایم. لیکن با این بضاعت قلیل بر خود فرض می دانم به پاس زحمات دیرینه، سپاس بیکرانم را از تلاشهای اساتید فرزانه و ارجمندی که از آغاز سالهای اولیه دانشگاه بهره مند نموده اند، ابراز دارم.

تشکر و سپاس خالصانه خود را تقدیم به استاد ارجمند و فرهیخته ام جناب آقای دکتر ولی اله فرزاد می نمایم که در هدایت این جانب و حل مشکلات، بسیار صبور و با درایت بودند و نیز تشکر و سپاس خود را تقدیم به استاد فرزانه ام سرکار خانم دکتر پروین کدیور می نمایم که از راهنماییها و درایت ایشان در این پژوهش برخوردار بودم.

اتمام این رساله مرهون تلاشها، راهنماییهای اساتید و بزرگوارانی است که اگر بخواهم از عنایات و بذل مساعی یکایک اساتید ارجمندم و نحوه تعالیم آنان، جز به جز زبان به تعریف و تمجید بگشایم توان ادای این دین سنگین است. لذا به اختصار بسنده می کنم که از زحمات آقای دکتر فراهانی، آقای دکتر عبدالهی، خانم دکتر شهر آرای، خانم مهشید تجربه کار همچنین دکتر اسکالونا، کارسنی و برنارد و اینر نیز از لحاظ راهنماییها و مقالات گرانبها یشان تشکر می کنم.

فصل اول

- ۱-----مقدمه
- ۲-----بیان مساله
- ۴-----اهداف و فرضیه ها
- ۵-----اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
- ۵-----تعاریف و اصطلاحات

فصل دوم

پیشرفت تحصیلی

- ۹-----عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی
- ۱۰-----معیارهای پیشرفت تحصیلی

سبک اسناد

- ۱۲-----تعریف سبک اسناد
- ۱۳-----نظریه هایدر
- ۱۵-----نظریه کلی
- ۱۸-----نظریه ترکیبی شیور
- ۱۸-----نظریه واینر
- ۱۹-----اسنادها و انتظارات

اضطراب

- ۲۴-----تعریف اضطراب
- ۲۵-----فیزیولوژی اضطراب و سطوح اضطراب
- ۲۶-----اضطراب حالتی و صفتی
- ۲۷-----دیدگاههای مختلف در مورد اضطراب
- ۳۱-----الگوی تعاملی فرد موقعیت در اضطراب
- ۳۱-----اضطراب و یادگیری

انگیزه پیشرفت تحصیلی

- انگیزش وانواع انگیزش-----۳۸
- انگیزه پیشرفت تحصیلی-----۳۹
- نظریه اتکسینون-----۴۱
- نظریه مک کله لند-----۴۲
- نظریه خودمختاری-----۴۳
- انگیزه پیشرفت و اسناد-----۴۵
- مرور تحقیقات

- الف: مروری بر تحقیقات سبکهای اسناد و پیشرفت تحصیلی-----۴۷
- ب: مروری بر تحقیقات سبکهای اسناد ، انگیزه پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی-----۵۰
- ج: مروری بر تحقیقات سبکهای اسناد ، اضطراب و پیشرفت تحصیلی-----۵۵
- جمع بندی-----۵۸

فصل سوم

- مقدمه-----۶۱
- جامعه آماری-----۶۱
- نمونه آماری و روش نمونه گیری-----۶۱
- متغیرهای پژوهش-----۶۱
- ب: متغیر پیش بین-----۶۱
- الف: متغیر ملاک-----۶۱
- روش تحقیق-----۶۲
- روش اجرای پژوهش-----۶۲
- ابزارهای تحقیق-----۶۲

الف: مقیاس انگیزه تحصیلی ----- ۶۲

ب: آزمون اضطراب صفت حالت اسپیلبرگر ----- ۶۴

ج: پرسشنامه سبک اسناد ----- ۶۵

روشهای افاری ----- ۶۷

فصل چهارم

تحلیل توصیفی ----- ۶۸

تحلیل استنباطی ----- ۷۰

۱- تحلیل رگرسیون چند گانه و پیشرفت تحصیلی ----- ۷۲

الف: تحلیل رگرسیون برای پیش بینی درس شیمی (۱) ----- ۷۳

ب: تحلیل رگرسیون برای پیش بینی زیست شناسی (۱) ----- ۷۹

ج: تحلیل رگرسیون برای پیش بینی درس ریاضی (۱) ----- ۸۶

د: تحلیل رگرسیون برای پیش بینی درس ادبیات (۱) ----- ۹۳

۲- تحلیل فرضیه های فرعی ----- ۹۸

فصل پنجم

مقدمه ----- ۱۰۲

نتیجه گیری و بحث ----- ۱۰۳

محدودیتهای پژوهش

الف - محدودیتهای خارج از کنترل پژوهشگر ----- ۱۱۴

ب محدودیتهای در اختیار پژوهشگر ----- ۱۱۴

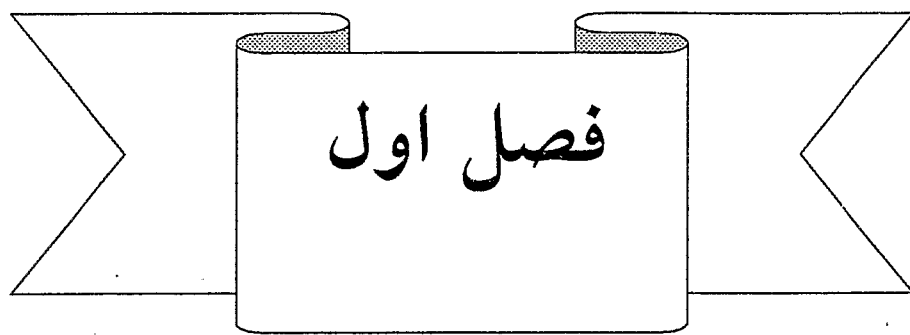
پیشنهادات

الف - پیشنهادات پژوهشی ----- ۱۱۵

ب - پیشنهادات کاربردی ----- ۱۱۵

منابع

ضمایم

مقدمه

از آنجا که تعلیم و تربیت یکی از بنیادهای زندگی اجتماعی است. همواره در جوامع ابتدایی به گونه ای در کار بوده است. زیرا انسان تنها بر کارهایی توانا است که آموخته باشد و از سوی دیگر، تنها از راه آموزش است که می تواند آموخته های خود را به آیندگان انتقال بدهد. یکی از عوامل مهم در آموزش توجه به علایق، شناختها، نگرشها و انگیزه های دانش آموزان است (نقیب زاده، ۱۳۷۷).

شناخت ویژگیهای یادگیرندگان از ضرورتهای کار معلمی است. معلم پس از تهیه و تدوین اهداف آموزشی درس خود باید ویژگیهای کسانی را که می خواهند آن اهداف را یاد بگیرند را شناسایی کند. به عنوان مثال ویژگیهای عاطفی که نشان دهنده انگیزش یادگیرندگان یا همان علاقه به درس است و کوشش در بالا بردن سطح علاقه یاد گیرنده یکی از تدابیر مهم آموزشی معلم به حساب می آید (سیف، ۱۳۷۹).

به اعتقاد بلوم^۱ (۱۹۸۲؛ نقل از سیف، ۱۳۷۹) آنچه تعیین کننده ویژگیهای عاطفی یا انگیزشی برای یادگیری یک موضوع تازه است، تصورات فرد از موفقیتها یا شکستها یی است که در گذشته از موضوعهای مشابه با موضوع تازه کسب کرده است. به سخن دیگر تصور یادگیرنده درباره موفقیت یا شکست در یک تکلیف یادگیری مبتنی بر تجاری است که وی از آن تکلیف یا تکالیف مشابه با آن بدست آورده است. اگر یادگیرنده معتقد باشد که در گذشته تکالیف مشابهی را با موفقیت انجام داده است، احتمالاً با تکالیف بعدی نیز با نوعی عاطفه مثبت برخورد خواهد کرد در مقابل، اگر اعتقاد داشته باشد که در تکالیف مشابه گذشته با شکست مواجه شده است، احتمالاً با تکالیف بعدی نیز با نوعی عاطفه منفی برخورد خواهد کرد. این عواطف مثبت یا منفی ابتدا مشخص و محدود به درسهای خاص آموزشگاه هستند، اما با افزایش تجارب مثبت و منفی، این عاطفه گسترش می یابد تا آنجا وسعت می گیرد که تمام دروس آموزشگاهی را شامل می شود. (سیف، ۱۳۷۹)

در سال (۱۹۸۰) در تحقیقی که بوسیله فیانز و لسلی^۲ انجام شد، نتایج نشان داد دانش آموزانی که خود پنداره بالا تری در مورد پیشرفت تحصیلی داشتند، انگیزه ها و معیارهای بالا تری برای پیشرفت داشتند و دانش آموزانی که موفقیت را به توانایی اسناد می دادند، اضطراب کمتری داشتند.

هیساما و هاتکیس^۳ در سال (۱۹۷۱) به نقل از واینر^۴ (۱۹۸۶) تحقیقی را انجام دادند، که نتایج نشان داد دانش آموزانی که انگیزش پیشرفت بالایی داشتند عملکرد بهتری نسبت به دانش آموزان دارای انگیزش پیشرفت پایین داشتند. دانش آموزان دارای انگیزش پیشرفت پایین تر در صورت آگاهی از نتایج قبلی شان، عملکرد بهتری داشتند. بنابر این عوامل مختلفی بر پیشرفت تحصیلی تاثیر می گذارد. در این تحقیق عواملی مثل انگیزش پیشرفت، اضطراب، سبکهای اسناد که بر موفقیت یا شکست تحصیلی دانش آموزان اثر می گذارند، مورد بررسی قرار می گیرد.

1- Bloom

2 - Fyans and Leslie

3- Hisama and Hotchkis

4- Weiner

بیان مساله:

یکی از عوامل مهم که در پیشرفت تحصیلی افراد تاثیر می گذارد علت‌هایی است که افراد برای رفتار خودشان ذکر می کنند. واینتر^۱ (به نقل از پتری^۱، ۱۹۹۶) عقیده دارد در تفسیر ما از رویداد پیشرفت عوامل مهمی وجود دارند که عبارتند از: توانایی، تلاش، دشواری تکلیف و شانس. توانایی و تلاش را به عنوان علل درونی، شانس و دشواری تکلیف را به عنوان علل بیرونی نام می برد. وی همچنین یک بعد دیگر را هم بیان می کند یعنی ثابت و غیر ثابت که دشواری تکلیف و توانایی را ثابت و شانس و تلاش را غیر ثابت می داند. بعد دیگر بعد کنترل پذیری است، توانایی و شانس، غیر قابل کنترل میباشند. در حالی که تلاش و دشواری تکلیف، قابل کنترل می باشند.

شاید یکی از دلایلی که بعضی از کودکانی که عملکرد یکسانی دارند و انتظارات متفاوتی از موفقیت دارند این باشد که از شکست و موفقیت خود برداشت متفاوتی دارند زیرا آنها علت یابی های متفاوتی دارند. اگر کودک موفقیت و شکست خود را ناشی از علل بی ثبات بداند، مثلاً فردی که توانایی را عامل موفقیت می داند احتمال دارد که انتظار توفیق دوباره داشته باشد و برای آن تلاش و کوشش نشان دهد و به هنگام مواجهه با تکلیفی مشابه تکلیف قبلی نیز سطح توقعش در حد معقولی خواهد بود. کسی که علت شکست را به عدم توانایی خود یا دشواری تکلیف نسبت می دهد، احتمالاً انتظاراتش در حد پایین خواهد بود و ممکن است به سادگی دست از تلاش بردارد و در تکالیف مشابه توقعاتش را پایین نگه می دارد از طرف دیگر کسی که شکست را ناشی از تلاش نکردن می داند دفعه بعد تلاش بیشتری می کند (ماسن^۲، ۱۹۸۹ ترجمه یاسایی، ۱۳۷۳).

واینتر عقیده دارد که اگر افراد موفقیت را به عوامل درونی نسبت بدهند، احساس غرور کرده و اگر شکست را به عوامل بیرونی نسبت بدهند احساس شرمساری می کنند. ثبات و پایداری یک اسناد باعث می شود که انتظارات آینده را تعیین کند. اگر مردم موفقیت یا شکست را به عوامل ثابت نسبت بدهند چه درونی و چه بیرونی مطابق عملکرد خود امید های خود را کم یا زیاد می کنند و وقتی همان بازده ها را به علل غیر ثابت نسبت می دهند امید آنها به عملکرد در آینده نسبتاً بدون تغییر می ماند (به نقل از کریمی، ۱۳۷۶). قضاوت ما در یک موقعیت و امکان دگرگونی آن بستگی به اسناد ما به عوامل درونی و بیرونی دارد. اگر فرد دگرگونی موقعیتی را به عوامل درونی نسبت دهد برای آن تلاش می کند و اگر دگرگونی را به عوامل بیرونی نسبت بدهد کوشش از خود نشان نمی دهد، زیرا می پندارد که عوامل از حیطة و اراده او خارج است (خدایناهی، ۱۳۷۶).

یکی دیگر از عواملی که در پیشرفت تحصیلی افراد تاثیر می گذارد، اضطراب است. بر اساس نظر بک^۳ (۱۹۸۵) عقاید و باورهای نا کارآمد و خودپنداره ضعیف یکی از عناصر شناختی افراد مضطرب است. بر اساس مطالعاتی که شده است افراد مضطرب (اضطراب حالتی بالا و اضطراب صفتی بالا) موفقیتها را بیشتر به عوامل بیرونی و شکستها را بیشتر به عوامل درونی نسبت می دهند ولی افرادی که اضطراب ندارند، موفقیتها را بیشتر به عوامل درونی و شکستها را به عوامل بیرونی نسبت می دهند (به نقل از مهدیفر، ۱۳۷۵). اگر افراد علت شکست خود را به عوامل درونی مثل عدم توانایی نسبت بدهند همواره انتظار شکست دارند و آنها به این باور می رسند که توانایی کسب موفقیت را ندارند و بنابراین اغلب از فعالیتهایی که به سوی هدف جهت گیری شده است اجتناب کرده و یا در

¹ -Petry

² - Masen

³ - Beck

فعالتهای سخت در زمینه تکالیفی که به سوی هدفی جهت گیری شده است موفقیتی بدست نمی آورند (فیانزو میز ۱۹۸۰^۱، به نقل از دودانگه، ۱۳۷۶). در ارتباط با اضطراب و پیشرفت تحصیلی باید گفت که اگر اضطراب بیش از حد یا خیلی کم باشد بر عملکرد و پیشرفت تحصیلی تاثیر می گذارد. اضطراب در حد اعتدال باعث بالا ترین سطح عملکرد می شود و دانش آموزان مضطرب در تکالیف به خوبی عمل نمی کنند (گیج و برلاینر^۲، ۱۹۸۸؛ پاول انرایت^۳ ۱۹۹۰، به نقل از دودانگه). توبیاس^۴ (۱۹۷۷-۱۹۸۸) عقیده دارد که اضطراب در ۳ سطح می تواند روی یادگیری اثر بگذارد. ۱- سطح درونداد که ارایه مواد آموزشی به دانش آموز است. ۲- مرحله پردازش که شامل همه فعالیتها می است که توسط دانش آموزان به منظور ثبت و ضبط سازماندهی و ذخیره کردن و بازیابی انجام می شود. ۳- مرحله برون داد که نشانگر عملکرد دانش آموز است (به نقل از بوهلین^۵، ۱۹۹۰) با این حال ارتباط بین اضطراب و یادگیری در تحقیقات مختلف متناقض بوده است به عنوان مثال چاپین^۶ (۱۹۸۹) در مطالعه های که انجام داد به این نتیجه رسید که اضطراب بالا می تواند عملکرد تحصیلی را بهبود ببخشد. در ایران هم شیخی (۱۳۷۲) طی مطالعه ای مربوط به رابطه اضطراب و پیشرفت تحصیلی رابطه ای بین این دو متغیر پیدا نکرد.

رابطه بین انگیزش برای یادگیری و پیشرفت تحصیلی نیز مورد توجه بسیاری از محققان بوده است. گانفرید و بارتلتو^۷ (۱۹۷۴) گوروگلا^۸، اسپلیرو والبرگ^۹ (۱۹۷۱) آگرز پاورز^{۱۰} و ایدوین^{۱۱} (۱۹۷۵) به نقل از بال، (۱۹۷۷) پرات و اینسمن^{۱۲} (۱۹۷۵) به نقل از بال^{۱۳} (۱۹۷۷) دریافتند که بین رفتار افراد با منبع کنترل درونی و افراد با انگیزه پیشرفت تحصیلی بالا همبستگی وجود دارد. برای مثال افراد پافشاری بیشتری در تکالیف دارند و کارهایی که بر اساس مهارت است رابه کارهای مبتنی بر شانس ترجیح می دهند و سطوح پیشرفت مورد انتظارشان در سطوح بالاتری از عملکرد قبلیشان قرار دارد و هر دو یادگیری بیشتری دارند.

بلوم (۱۹۸۲) به نقل از سیف، (۱۳۷۹) رابطه بین انگیزش و پیشرفت تحصیلی را با ضریب $+0.50$ گزارش کرده است. واینر و کوکلا^{۱۴} (به نقل از پتری، ۱۹۹۶) در یافتند افرادی که انگیزه پیشرفت تحصیلی بالا دارند، هنگام دستیابی به موفقیت به علل توانایی و تلاش میل دارند و کسانی که انگیزه پیشرفت تحصیلی پایین دارند در موقع شکست، به اسناد دشواری تکلیف یا شانس گرایش دارند. آنها همچنین دریافتند افرادی که دارای انگیزه پیشرفت تحصیلی بالا

¹ -Fians and Mies

² -Gig and Berliner

³ -Anrite

⁴ -Tobiass

⁵ -Bohlin

⁶ -Chapine

⁷ -Ganfried and Bartelto

⁸ -Grogolu

⁹ -Schiler and vallberg

¹⁰ -E gses Powers

¹¹ -I doen

¹² -Prat and Insman

¹³ -Ball

¹⁴ -Kukla

هستند خودشان را دارای توانایی بالایی می بینند؛ در حالی که افرادی که دارای انگیزه پیشرفت تحصیلی پایین هستند خودشان را دارای توانایی پایین می بینند (پتری، ۱۹۹۶). در ارتباط بین اسنادهای علی با نیرومندی انگیزه پیشرفت تحصیلی، مطالعه ای توسط میر^۱ (۱۹۸۰؛ به نقل از توکلی، ۱۳۷۶) انجام شد؛ وی از آزمودنیها درباره عملکردشان در یک تکلیف سوال کرد. بازخورد نتایج به آزمودنیها داده شد. باز خورد این نتایج بالاتر، پایین تر یا مطابق با انتظار آزمودنیها بود سپس از آنها خواست تا عملکرد خود را در ارتباط با توانایی و کوشش یا بخت و اقبال ارزیابی کنند. افراد دارای انگیزه پیشرفت تحصیلی بالا در مقایسه با افراد با انگیزه پیشرفت تحصیلی پایین، موفقیت خود را بیشتر به عوامل توانایی و کوشش مربوط دانسته اند و کمتر به بخت و اقبال، و در هنگام شکست افراد دارای انگیزه پیشرفت تحصیلی بالا شکست را بیشتر به فقدان کوشش و کمتر به بخت و اقبال نسبت دادند. ولرند (۱۹۸۲؛ به نقل از زارعی، ۱۳۸۰) در تحقیقی به این نتیجه رسید افرادی که دارای انگیزش درونی بالاتری باشند پیشرفت تحصیلی بالاتری دارند. همچنین فورتر و همکاران (۱۹۹۵؛ به نقل از زارعی، ۱۳۸۰) نیز به این نتیجه رسیدند که بیشتر دانش آموزانی که نسبت به تحصیلات به صورت خودکار برا نگیخته می شوند، عملکرد تحصیلی بهتری دارند. از تحقیقات فوق می توان به این نتیجه رسید که بین سبکهای اسنادی، انگیزه پیشرفت تحصیلی و اضطراب با پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد. نظر به اینکه سهم این متغیرها در پیشرفت تحصیلی تا بحال در ایران مطالعه نشده است، این تحقیق در نظر دارد که سهم متغیرهای سبکهای اسنادی، انگیزه پیشرفت و اضطراب را در پیشرفت تحصیلی مطالعه کند.

اهداف:

هدف اصلی: ۱- تبیین میزان رابطه بین انگیزه پیشرفت تحصیلی، اسناد علی و اضطراب با پیشرفت تحصیلی

اهداف جزئی:

- ۱- تعیین رابطه بین سبک اسنادی با اضطراب
- ۲- تعیین رابطه سبک اسنادی با انگیزه پیشرفت تحصیلی
- ۳- تعیین رابطه سبک اسنادی با پیشرفت تحصیلی
- ۴- تعیین رابطه انگیزه پیشرفت تحصیلی با پیشرفت تحصیلی
- ۵- تعیین رابطه اضطراب با پیشرفت تحصیلی
- ۶- تعیین رابطه اضطراب با انگیزه پیشرفت تحصیلی

فرضیه ها:

سوال اصلی: متغیرهای سبکهای اسنادی، اضطراب و انگیزه پیشرفت تحصیلی چه میزان از واریانس پیشرفت تحصیلی را تبیین می کنند.

فرضیه های جزئی:

- ۱- بین سبکهای اسنادی و اضطراب ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۲- بین سبکهای اسنادی و انگیزش پیشرفت ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۳- بین سبکهای اسنادی با پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۴- بین میزان اضطراب و انگیزه پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۵- بین میزان اضطراب و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد.

۶- انگیزه پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

به طور کلی امروز یکی از مشکلاتی که در اکت تحصیلی نقش بازی می کند اضطراب و اسنادها هستند. شاید شما افرادی را دیده باشید که می گویند من درس نمی خوانم چون توانایی ذهنی من ضعیف است. دشواری تکلیف مانع من شد یا در گرفتن نمرات خوب هیچ وقت شانس نداشتم. همه اینها منجر به این می شود که فرد تلاش کمی داشته باشد. بتدریج در اثر چند بار شکست در امتحانات فرد در موقع امتحان اضطراب پیدا می کند زیرا عکس العمل والدین، همکلاسیها و معلمان و مدیران و وجود آینده تاریک و مبهم می تواند دلهره اور باشد. به طوری که این اضطراب را می تواند به حوضه های دیگر تعلیم و تربیت و مدرسه و محیط مدرسه تعمیم بدهد و همچنین باعث ترک تحصیل از مدرسه فرار از خانه و پناه بردن به اعتیاد و بزهکاری و سایر کارهای خلاف قانون بشود. اگر نگاهی به امار سالیانه آموزش و پرورش در مورد ترک تحصیل دانش آموزان بیاندازیم، عمق حادثه بهتر معلوم می شود. اینها در حقیقت قربانیان اصلی آموزش هستند که به نیازهای آنان بی توجه بوده ایم و چنانچه که این بی توجهی همچنان ادامه یابد، نتایج فاجعه بار زیادی را خواهیم دید.

ضرورت انجام این تحقیق از اینجا معلوم می شود که معلمان و والدین با دانستن سهم هر یک از متغیرهای اضطراب، انگیزه پیشرفت تحصیلی، اسنادها در پیشرفت تحصیلی، در برنامه ریزیهای خود به متغیری که سهم بیشتری در پیشرفت تحصیلی دارد توجه بیشتری مبذول دارند و در صدد تقویت آن متغیر بر آیند

تعریف اصطلاحات:

الف: تعریف نظری یا مفهومی :

سبک اسناد: سبک اسناد نسبت دادن علت‌هایی است که فرد برای رویدادها یا نتایج اعمالش برمی‌گزیند و جنبه استنباطی شخصی دارد. سبک اسناد طبقه بندیهای مختلفی دارد از قبیل بعد بیرونی - درونی، بعد ثابت - غیر ثابت، بعد کلی - اختصاصی (سیف، ۱۳۷۹).

بعد بیرونی - درونی: اشاره به این موضوع دارد که آیا علت اسناد داده شده به صفات درونی مربوط است یا اینکه علت اسناد داده شده به عوامل بیرونی فرد از قبیل موقعیت مربوط است. (براد شاو، ستاسون، ۱۹۹۸).

بعد ثابت - غیر ثابت: اشاره به این موضوع دارد که علت نتایج همیشه در موقعیت‌های گوناگون ثابت است و بعد غیر ثابت، اشاره به وجود عدم ثبات در نتایج و کارها دارد (براد شاو، ستاسون، ۱۹۹۸).

بعد کلی - اختصاصی: اشاره به این موضوع دارد که علت درک شده در تمام جنبه‌های زندگی تأثیر می‌گذارد و یا فقط در یک زمینه خاص و محدود (براد شاو، ستاسون، ۱۹۹۸).

انگیزه پیشرفت تحصیلی: گرایش همه جانبه به ارزیابی عملکرد خود با توجه به عالی ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی است که با موفقیت در عملکرد همراه است (ماسن، ترجمه مشهدی یاسایی، ۱۳۶۸).

انگیزه پیشرفت تحصیلی یعنی میل و گرایش به چیرگی بر موانع، تمرین قدرت، کوشش برای انجام کارهای مشکل و در عین حال ممکن است (پتری، ۱۹۹۶).

در نظریه خودمختاری انگیزه پیشرفت تحصیلی ابعاد مختلفی دارد که در زیر به آنها اشاره می‌گردد.

۱- انگیزش درونی برای فهمیدن^۱: این مقیاس با سازه‌هایی از قبیل کاوش، کنجکاوی، اهداف یادگیری و انگیزش درونی برای یادگیری در ارتباط است. انگیزش درونی برای فهمیدن نشانگر این واقعیت است که انجام یک کار بخاطر خوشنودی و رضایتی است که فرد هنگام یادگیری، کشف یا تلاش برای فهم چیزهای جدید تجربه می‌کند. (باقری، ۱۳۸۰)

۲- انگیزش درونی برای تجربه تحریک^۲: انگیزش درونی برای تجربه تحریک، زمانی است که فرد به منظور تجربه احساسات تحریکی با یک فعالیت روبرو می‌شود (از قبیل لذت حسی تجارب زیبایی، شناختی، سرگرمی و هیجان) که این احساسات ناشی از اشتغال فرد به فعالیت هستند. دانش‌آموزانی که برای تجربه کردن هیجان یک بحث کلاس محرک، به کلاس می‌روند یا آنهایی که کتابی را به منظور تجربه احساس لذت و خوشایندی شناختی که ناشی از یک متن با احساس و هیجان انگیز است، می‌خوانند نمونه‌ای از افرادی هستند که دارای انگیزش درونی برای تجربه تحریک می‌باشد (ولرند، ۱۹۹۲؛ به نقل از باقری، ۱۳۷۹).

۳- تنظیم بیرونی^۳: منظور از تنظیم بیرونی همان انگیزش بیرونی است که در تحقیقات انگیزش در مقابل انگیزش درونی قرار می‌گیرد. بنابراین میتوان آن را اینگونه تعریف کرد: تنظیم بیرونی رفتاری است که به منظور کسب پیامدهای مثبت و یا اجتناب از پیامدهای منفی تنظیم میشود، مثلاً، دانش‌آموزی که تکلیفش را به منظور به دست آوردن پاداش یا اجتناب از تنبیه شدن توسط والدین یا معلم انجام میدهد (ولرند، ۱۹۹۹ و ۱۹۹۲؛ ولرند و بیستونی،^۱ ۱۹۹۲؛ فورتیر^۵ و همکاران، ۱۹۹۵؛ پلیرتر، تاوسون^۶ ۱۹۹۷؛ به نقل از باقری، ۱۳۷۹).

۴- تنظیم درونی شده^۷: تنظیم درونی شده عبارت است از فرایندی که از طریق آن یک رویداد بیرونی عیناً درونی می‌شود (دسی و ریان، ۱۹۸۵). کودکان خودشان را به وسیله بازنمایی درونی پیامدهای پیشین تنظیم می‌کنند. آنها (مانند یک ساختار) یک بازنمایی درونی برای خود می‌سازند که اساساً با کنترل‌های بیرونی قبلی هم شکل است و سپس طبق این خواسته‌های درونی شده عمل می‌کنند. فورتیر و همکاران نیز تعریف مشابهی را بیان می‌کنند. تنظیم درونی شده اشاره به فرایندی دارد که از طریق آن یک درخواست بیرونی تبدیل به یک بازنمایی درونی میشود که فرد از آن برای انجام یا عدم انجام اعمال و رفتارهای خود استفاده میکند (ولرند و همکاران، ۱۹۹۳ و ۱۹۹۲؛ ولرند و بیستونی، ۱۹۹۲؛ به نقل از باقری، ۱۳۷۹).

۵- تنظیم همانند سازی شده^۸: یعنی فرد رفتاری را بدون اینکه شانس انتخاب آن را داشته باشد انجام می‌دهد، بدین معنی که رفتار به طور مشخص انجام شده است. بدون اینکه هیچ‌گونه فشار بیرونی یا درونی به شخص وارد شده باشد. به عنوان مثال دانش‌آموز ممکن است بگوید که من امروز به مدرسه می‌روم زیرا این مسئله برای من مهم است (باقری، ۱۳۷۹).

¹ -Intrinsic motivation for know

² - Intrinsic motivation for stimulation

³ -Extrinsic regulation

⁴-Bistony

⁵-Furtier

⁶-Poiter and Tawson

⁷ -Introjected regulation

⁸-Identified regulation